

Til Nærings- og fiskeridepartementet

02.05.2022

Miljøstiftelsen Bellonas innspill til etablering av et tillatelsesregime for havbruk til havs

Bellona viser til invitasjon til å komme med innspill på høringsnotatet: Etablering av et tillatelsesregime for havbruk til havs og endringer i yttergrensene i produksjonsområdeforskriften. Vi ønsker i dette høringssvaret å peke på noen overordnede perspektiver vi mener må ligge til grunn når departementet legger til rette for å bygge en helt ny verdikjede og industri gjennom å åpne opp for havbruk til havs.

Viktigheten av et grundig forarbeid

Bellona mener det er essensielt at miljøkonsekvenser bli grundig utredet når det skal avgjøres hvilke områder det kan etableres havbruk til havs. I tillegg er god dialog og godt samspill mellom ulike industriaktører til havs en forutsetning i arbeidet i forkant av etablering av havbruk i disse områdene.

Til den overordnede konsekvensutregningen ønsker vi dermed å spille inn følgende:

- Det må være en forutsetning at sameksistens med andre næringer utredes. Og det er avgjørende at fiskeribestander og gyteområder hensyntas når nye lokaliteter til havs skal åpnes. Bellona støtter her Norges Fiskarlag i kravet om at det må komme en stortingsmelding som ser på sameksistens i havrommet, da dagens forvaltningsplan ikke er godt nok egnet til å regulere alle nye aktiviteter det legges opp til i havområdene.
- Når det foretas konsekvensutredning for et område må det også hensyntas hvordan drift i området eventuelt vil kunne ha påvirkning også utenfor dette gitte området (eks. potensiell påvirkning langt nedstrøms for et område).

- Viktigheten av å definere risiko og hvordan risikovurderingene gjøres, f.eks. at det tas med «worst case scenario» for ulike hendelser og miljøpåvirkninger i tidlig konsekvensutredning.
- Hvordan beredskap skal håndteres for ulike hendelser og miljøpåvirkninger bør også utredes på et tidlig stadium.

I tillegg må mulighet for juridiske reservasjoner inngå i fremtidig tildelingsforskrift eller i egen tillatelse på en bestemt lokalitet. Dette for å sikre at dersom anlegget eller driften ved anlegget har for store negative miljø- eller arealkonsekvenser, så kan konsesjonen i ytterste konsekvens trekkes tilbake, eller at det medfører forbedringskrav eller tilpassing av drift som minimerer påvirkningen.

Klima- og miljøhensyn må ligge til grunn for videre prosess

I høringsnotatet presiseres det at det må påregnes strenge klima- og miljøkrav til virksomheter som skal drive oppdrett til havs. Samtidig fremkommer det at detaljert regelverk for ivaretagelse av bl.a. miljøhensyn vil omfattes av senere høringer. Bellona ønsker å påpeke viktigheten av at klima- og miljøhensyn adresseres tydelig allerede på nåværende tidspunkt i prosessen. Vi forventer også at det kommer konkrete krav til hvordan klima- og miljø kriterier skal inngå i tillatelsesregimet for kommende tildelinger av virksomheter for havbruk til havs.

Vekst i næringen må baseres på nullutslippsteknologi

Bellona mener at all ny vekst i oppdrettsnæringen må baseres på nullutslippsteknologi i produksjonsfasen.

Norges forpliktelser gjennom Parisavtalen og klimaloven, og sittende regjerings politiske grunnlag i Hurdalsplattformen, betyr at utslipp skal kuttes 55% frem mot 2030 og til netto null i 2050. Når Nærings- og fiskeridepartementet nå foreslår rammeverk for havbruk til havs og skisserer tidsramme for konsesjoner på 25 år, og vi i dag er i 2022, så vil Bellona foreslå en tilnærming i tråd med EUs grønn taksonomi, der målet for flere sektorer er satt til null utslipp, og at kriterier strammes til over tid eller dispensasjoner gis for de første årene. En slik tilnærming bør formidles tydelig i alle delhøringer det legges opp til i denne prosessen.

Konkret i høringsutkastet ser vi svakheter ved at der klima nevnes, refereres det ikke til særskilt lovverk eller politiske ambisjoner for klima, men henvises til at det forutsettes dekket av forurensningsloven og naturmangfoldloven. Det gir ikke en tydelig nok marsjordre til aktørene.

Bærekraftig vekst i havbruk til havs må konkretiseres

Bellona forventer at myndighetene legger listen høyt for miljømessig bærekraft når det legges opp til en helt ny næringsaktivitet til havs.

Det vises i høringsnotatet til strenge krav til bærekraft, men igjen er ikke kravene tydelig nok knyttet til Norges klimaforpliktelser.

Bellona kan med dagens skissering av etablering for havbruk til havs ikke se hvordan oppdrett til havs vil løse næringens utfordringer når det gjelder:

- Luseproblematikk

- Fiskehelse og velferd
- Rømming
- Utslipp av næringsstoffer

Bellona er bekymret for at det vil forekomme en problemforskyvning, der miljø- og driftsutfordringene ved dagens drift langs kysten kun flyttes til havs i stedet. Vi forventer derfor at det kommer tydelige krav til hvordan oppdrett til havs skal foregå på en miljømessig bærekraftig måte, som sikrer minimal miljøpåvirkning, god fiskehelse og velferd, og sirkulær håndtering av avfallsstrømmer.

Havbruk til havs må også inkludere lavtrofiske arter

Et bærekraftig havbruk må også innebære dyrking av arter lengre ned i næringskjeden. Når det nå etableres et regime for regulering av havbruk til havs mener Bellona at også produksjon av andre, lavtrofiske arter til havs må stå sentralt. I beste fall som selvstendige oppdrettsmuligheter, og som et minimum at det utredes og legges opp sameksistens med produksjon av lavtrofiske arter som f.eks. tare i tilknytning til lakseproduksjon.

Bellona vil:

- At det gjøres et grundig forarbeid i overordnet konsekvensutredning med tanke på miljøpåvirkning og sameksistens med andre næringer.
- At miljømessig bærekraft må ligge til grunn for vekst i oppdrettsnæringen til havs.
- At alle nye lokaliteter må bygge på nullutslippsteknologi.
- Støtte Norges Fiskarlag i kravet om at det må komme en stortingsmelding som ser på sameksistens i havet.
- At havbruk til havs også inkluderer lavtrofiske arter

Med vennlig hilsen

Silje Båtsvik Risholm

Seniorrådgiver havbruk

Kari Torp

Seniorrådgiver Havbruk